20.10.2023

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

HE 76/2023 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi säteilylain 75 §:n muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt puolustusministeriön lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä HE 76/2023 vp.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi säteilylain 75 §:ää. Muutokset koskisivat umpilähteiden käytön jatkamista laissa säädetyn määräajan jälkeen. Esityksen mukaan toiminnanharjoittajalle myönnetyssä turvallisuusluvassa voitaisiin sallia sellaisen umpilähteen käyttö, jonka vaatimuksenmukaisuuden osoittamisesta on kulunut yli 40 vuotta. Ehdotus merkitsisi poikkeusta pääsääntöön, jonka mukaan umpilähde on poistettava käytöstä viimeistään, kun 40 vuotta on kulunut sen vaatimuksenmukaisuuden osoittamisesta. Käytön jatkamisen edellytyksenä olisi, että umpilähteen eheydestä ja turvallisesta käytöstä on varmistuttu eikä umpilähteen poistaminen käytöstä tai korvaavan umpilähteen hankkiminen ole kohtuudella toteutettavissa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 15.12.2023.

Puolustusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa kyseessä olevan hallituksen esityksen luonnoksesta, josta on 3.8.2023 annettu puolustusministeriön lausunto VN/15637/2023-PLM-9.

Lausunnossaan sosiaali- ja terveysministeriölle puolustusministeriö on tuonut esiin näkemyksensä siitä, että hallituksen esityksessäkin esitetty viiden vuoden jatkokäyttölupa on liian pitkä. Esityksen perusteluissakin tuodaan esille, että umpilähteiden valmistajat asettavat umpilähteille usein suositelluksi käyttöiäksi 10–15 vuotta, jonka jälkeen lähde tulisi korvata uudella (s. 4). Voimassa olevan säteilylain asettama 40 vuoden raja ylittää jo merkittävällä tavalla edellä mainitun umpilähteiden valmistajien suosituksen, jonka vuoksi lupien jatkaminen tästä edelleen enintään viisi vuotta kerrallaan lisäisi puolustusministeriön käsityksen mukaan merkittävästi niiden käytön riskitasoa.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä ei ole tuotu esille riittävällä tarkkuudella sitä, kuinka 40 vuoden käyttörajan ylittäneiden umpilähteiden riskejä arvioitaisiin. Tämän takia puolustusministeriö päätyi ehdottamaan sosiaali- ja terveysministeriölle antamassaan lausunnossa ehdotettua 75 §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että kun umpilähteen vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta on kulunut 40 vuotta, voitaisiin sen käytön jatkaminen sallia enintään vuodeksi kerrallaan lisäksi

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

edellyttäen, että luvan myöntänyt ja käyttöä valvova valvontaviranomainen on tehnyt umpilähteen käytön jatkamista koskevan perusteellisen riskiarvion ja hyväksyy jatkokäytöstä aiheutuvan jäännösriskin.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa esityksen perusteluja on täydennetty liittyen umpilähteen käytön jatkamisen edellytyksen arviointiin ja tämän arvioinnin perusteella myönnettävän lisäajan osalta. Esityksessä on kuitenkin todettu, että muutoksia pykälätasolla ei ole pidetty tarpeellisina. (s. 9)

Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 10-11) on todettu muun muassa luvan jatkamisen edellytykseksi umpilähteen eheydestä ja turvallisesta käytöstä varmistuminen, jossa olisi otettava huomioon erityisesti umpilähteen ikä ja käyttöolosuhteet. Puolustusministeriö pitää esityksen perusteluihin tehtyjä tarkennuksia hyvinä. Puolustusministeriö kuitenkin katsoo, että perustelut, jotka koskevat 40 vuotta ylittäneiden umpilähteiden jatkokäytöstä aiheutuvan riskin vastuita sekä yli vuoden ylittävän lisäajan myöntämisen tarpeellisuutta, vaatisivat tarkennusta jäännösriskin kantamisesta sekä vuoden ylittävän jatkoluvan myöntämisen tarpeellisuudesta.

Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että lain tasolla säädettäisiin siitä, että luvan myöntänyt ja käyttöä valvova valvontaviranomainen on tehnyt umpilähteen käytön jatkamista koskevan perusteellisen riskiarvion ja hyväksyy jatkokäytöstä aiheutuvan jäännösriskin. Lisäksi puolustusministeriö katsoo, että harkinnanvarainen jatkolupa tulisi voida myöntää vain enintään vuodeksi kerrallaan huomioiden yli-ikäisten umpilähteiden käytöstä johtuvien riskien minimointi ja turvallisuuden toteutuminen umpilähteiden suunnitelluissa käyttöpaikoissa ja yleisemminkin.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta huomautettavaa esityksestä.